

Felvidéki Híradó.

KÖZMŰVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, IPAR-, KERESKEDELMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:		Felolvas szerkesztő: Berecz Gyula	Hírdetések legutányosabban, árszabály szerint.
Egész évre	8 kor.	Kiadóhivatal: a turóc-zst.-mártoni „Magyar Nyomda”.	Lapunk számára hírdetéseket — eredeti árakban — minden bel- és külföldi hirdetési iroda fogad el.
Fél évre	4 „	A lap szemleli részét illető közlemények a szerkesztőségre, hírdetések és előfizetések a kiadóhivatalra küldendők Turóc-zst.-Mártonban küldendők.	
Negyed évre	2 „		

Szalmaözvegyek.

Elegikus alaphangú tárczacikk jelent meg a minap egy helybeli tót lapban; egy szalmaözvegy írta a turóc-zst.-mártoni szalmaözvegyekről, már mint a Besztercebányán „vértanúságot” szenvedő tót urak feleségeiről. Ez az elégia azonban heroikus hangokat is penget, olyanokat körülbelül, mint az Ilióban hadakozó hős Ulyssesnek és társainak a szalmaözvegyei a kéroktól körülrajongott szép és hű Penelope márványoszlopos házában . . .

De míg a görög hősök búsló feleségei tudták, hogy miért vannak távol férjeik, addig a mi turóc-zst.-mártoni szalmaözvegyeink arról keseregnek, hogy nem tudják, miért szakítottak el tőlük oly kegyetlenül férjeiket, s mért kell ezeknek magyar fogházban sinlődniük . . . ?

Hát ez a kesergés, ez a naiv asszonyi nemtudomású kénszerített bennünket arra, hogy ezzel az ügygel — nem szívesen bár, mert még szívteleneknek, kárörvendőknek találnak mondani a tisztelt martinók, — foglalkozzunk, s a m. kir. kuria, mint legfelsőbb ítélő bíróság ítéletének indokolását közölve, azt az állítólagos martiroságot is a kellő világításba helyezték, a melyet a besztercebányai foglyok ez idő szerint elszenvednek. És föltett szándékunk, hogy ézentül még fokozottabb éberséggel figyeljük majd a tót nemzetiségi tilos aspirációk eme Mekkájában a mozgalmakat, nyomról-nyomra kimutatva, hogy azon ut, a melyre a tót vezérek a népet terelni szeretnék, boldoguláshoz, győzelemhez nem vezethet, de igenis bajba, veszedelembé és romlásba sodorhat.

A m. kir. kuriának f. é. augusztus 28-án hozott szigorító ítéletének ezek az indokai:

A bizonyítási eljárás adatai szerint Dula Máté volt az, kitől az egész tünnetés eszméje származott és a ki azt rendezte, abban vezérszerepet játszott, és cselekedte ezt annak dacára, hogy mint ügyvéd a törvények tisztelben tartására esküje által különösen kötelezte van. Hurban Szvetozar szintén ügyvéd és hasonló rigókon alapuló cselekmény miatt, már egy ízben érzékenyen büntetve volt (egy

évi államfogházra): tehát visszaeső. Bulla Bódog legkihívóbb viseletet tanusított a hatósági közegekkel szemben is. Halasa András és Mudrony Pál ügyvédek lévén, cselekményük büntőségének teljes tudatában ténykedtek és pedig dacára hivatalos esküjöknek, a melylyel a törvények tisztelére és megtartására különösen köteleztek. Maga az elkövetett cselekmény súlyos beszámítás alá veendő nemcsak azért, mert azon igaztási vétségek, a melyekért Piotor Ambrus elíteltetett, igen komoly természetűek voltak, — hanem azért is, mert ebben a tünnetésben az elkövetett igaztás folytatását találta, az szélesebb rétegekbe belevitetett s ez által a nemzetiségek békés együttélését nagy mérvben veszélyeztette. Ezeknél fogva az alsó bíróságok által is fogságra ítélt vádlottak büntetését a cselekmény súlyosságához és az egyes vádlottak büntőségének fokához mérten fölemelni kellett. — Egyebekben — ide érve különösen Czabk Etel és Svehla Ilona büntéseit, valamint Dula Viera, Simko János, Meliesko János és Horváth Vladimír felmentését is, a kir. ítélőtáblának illetett az abban felhozott indokok alapján, és még azért is helyben hagyni kellett, mert a cselekmény nem nyert befejezést a perronon való üdvözléssel, hanem utazáshozatt zájomon folytatott, s ebben Czabk Etel és Svehla Ilona is részt vettek.

Igy szól a kuriai ítélet megokolása. Ezzel szemben — tudjuk — azt hajtogatják a vádlottak és elítéltek, és erősítgeti a tót nemzetiségi sajtó is, hogy hiszen nem is volt tünnetés, igaztás a Piotor A. érkezesekor, hanem a szolgabíró, a zsandárhadnagy és más „magyarónok” futták fel azá. Hát meg lehet, hogy így van, mert hisz a vesébe nem láthatni, — bár a Dula M. körlevele mégis inkább a jól megfontolt szándék, mint a pusztá véletlen mellett látszik tanuskodni; meglehet, hogy — tót felfogás szerint — tömeges „Juszitz-Mordot” követett el a három magyar bíróság valami végzetes tévedésből (a tót vezérek azt mondják, hogy: politikából); meglehet, hogy csak Dula M. és még egy pár társa tényleg vétkes, — a többi pedig csak úgy került bele a hinárba, mint a hogy a német mondja: „Mitgegangen, mitgefangan, mitgehangan”, — min-

dezt most már bajos határozottan megállapítani s praktikus értéket sem lenne többé az utolsó ítélettel szemben; — de hogy az az irány, amelyet az elítéltek egytől-egyig képviselnek, magukénak vallanak, mellette tünnetek, a mikor csak büntetlenül tehetik, — hazafiatlan, veszedelmes és büntetni való, ebben minden magyar ember, minden magyar hazafi (bármely nyelvet valljon is anyanyelvének, — s bármint sajnálja is mint ember az elítélteket, mint a hogy vele az a czikkező szalmaözvegy is kérédkivétel nélkül egyetért; s ezt az irányt látták a bíróságok megnyilatkozni a Piotor érkezesekor, — és büntetéssel sújtották az irány követőit nem politikai okokból, mint a hogy azt, a mártíromság olesó dicsőségének megállapítása céljából Hurban et Comp. hirdetik, hanem azért, mert „salus rei publicae suprema lex”, s az állam üdve, jóléte fundamentumát a közbéke, a törvénytisztélet, a haza iránti hűség képezik, amely kelleknek pedig hiányával van az az irány, amelyet a magyar bíróságok az alkalmommal sújtottak.

Kétségtelen tehát, hogy az elítéltek rászolgálták az elvett büntetésre, s a t. szalmaözvegyek igenis zengjenek bús elégiaikat, de a heroikus huroknak hagyjanak békét, mert nincs itt se hősről, se martírról szó. Vagy ha igen, hát csak egy ember az, Skultéty József, a ki maga jelentkezett vádlottnak (a följelentésből kifelejtették), a ki azonban nem annyira hősiés elszántságból, hanem nyilván abban a tévhitben jelentkezett, hogy azért nem jelentették föl, mivel félnek, rettegnek tőle a magyar hatóságok és bíróságok, s így, ha jelentkezik is, mi bántódása sem lehet. Hát keserűesen megfizetett ezért a „tevédséért”! — A többi vádlott bizony a legkevésebb sem viselkedett így mint „vértanu” a törvényesség előtt; mert a vértanúságnak egyik főkritériuma a bátorság, nem pedig a „si fecisti, nega!”-féle elv. Ha csak egy ártatlan zsvíviót, vagy kézszerítést eltagadhattak, már könnyebb volt a lelkük, s ebben különösen a vádlott hölgyek excelláltak, a kik váltig azt erősítették, hogy nem vittek virágot a vasutra, csak a ruhájuk

A „FELVIDÉKI HIRADÓ” TÁRCZÁJA.

Turóc-zvármegye

főispánjai s tisztviselői.

Közi: Bráz Béla
(Folytatás).

— A „Felvidéki Híradó” eredeti tárczája. —

Az 1686—7. évi katonai szállítás s élelmezés óriási teherként nehezedett erre a szegény vármegyére. Mint láttuk, a megye folyton kért, folyamodott, könyörgött a katonai hatóságoknak, de állítólag a kőző érdeke mindig ellenkezett parancsolt. Hol a katonai hatóságoknál, hadi biztosságoknál latjuk a megyét követéségnel, hol a nádornál s a királnál, de orvoslást egyénel sem talált.

A törökök feletti győzelem elmámoritotta a németeket s megkezdődött az ország hú finainak üldözése, a kik a múltból visszararadt emlékezet szerint a szabadsáért harcoltak, elég ok volt az elfogatásra. Carafa Antal csász. tábornok, nápolyi olasz, kiben a sima nagyúri külső alatt valódi hóhér lélek lakott szervezte s felállította az eperjesi vérbíróságot, melynek tagjai németek s (sajnos) magyarok is voltak. Egy egyszerű fejlelntés — egy mende-monda elég volt arra, hogy a gyanúsított megcsonkítás után vértanui halált szenvedjen.

A katonai despotismus rémitő korszaka volt ez. Megyénk egyik kiváló fia — Dessöffy Ferencz, Carafa által az eperjesi vértörvényszékhez idéztetik, s elfogatására valami Péchy nevű kapitány küldetett. Dessöffy 1687. majus 2-án Ivankófalvaról a megyéhez folyamodik s kéri a megye gratiáját, hogy az elfogatás miatt ajánló levelet adna neki Carafához, miután a király iránti hűséget mindig megtartott a haza javát mindig igyekezett előmozdítani s a megyének is mindig hűn szolgált. A megye kiadja az ajánló bizonylatot, hogy Dessöffy az általános amnestia után mit sem tett mi a hűtlenség bélyegét vonná magu után. Dessöffy szerencsésén megszabadult a hóhér kezei közül.

A német s bajor katonaság mar 7 hónapja, hogy megyénkben volt, s miután egy hamar nem is volt kilátás arra, hogy kimenne, a megye a Beesben tartózkodó főispánt s Okolicsányi Pal követték fölkeré, hogy jogorvoslasért s a szegény nép anyagi helyzetén segitendő, járjanak közben ő felségénel.

S miután az ország rendei s több vármegyék követei ez ügyben tárgyalásokat folytatnak az udvarnál hasonlóképe a főispán s a követ lépjenek érintkezésbe az ország rendveivel.

Az elhagyatottság s a szegénység kétségbejítő képet mutatott. A föld parlagon hevert, egész községek romokban. A mi kevés termés volt a katonaság felemészette, vető mag sem volt. Rendeltek ugyan

vető magot Likava várából, illetve a Sziléziából behozott gabona készletből, de nem volt igazon marha, mert a katonaság s ellenség elhajította, nagy erővel lefoglalta katonai szállításokra. Ha a szegény nép kiment szántani, vetni, az ellenség az ekéjéből marhait kifogta s elhajította.

Brenner hadbiztos Divén várából felhívja a megyét, hogy 20 társzekeret 6—6 ökörral a hadművelet szempontjából azonnal állítson ki, hogy a munitiót Gács várából Esztergomba szállítsa.

De mit tegyen a szegény megye. Kebelében 4 féle ezred katonaság van, a mely éjjel-nappal lefoglalja a marhákat, aztán éjjel-nappal jönnek-mennek az átvonuló katonák, kik ha a községek előfogatot nem tudnak elteremteni, borzasztóan sarcolják a népet.

Eme rendkívüli viszonyok s elviselhetlen állapotok szülték az általános elégtelenséget. Liptóban az elégtelenség zászlaját kitűzte a két Pongrácz testvér Tamás és János. Magok köré gyűjtve par száz embert guerrilla-szerű harcot folytattak a német katonaság ellen a lipői havasokban.

Az elégtelenség tüzet megyénkben is iparkodtak szítani, de követőkre nem találtak. A király s a nádor is óva inti a megyét, hogy a Pongrácz testvérek gyalazatos merényletétől őrizkedjék.

A felső vármegyék ugy nevezett határvideki katonasága, miután ezen rész a töröktől egészen meg-

virágdíszet adtak át Pietornak; — holott nagy virágoskor díszlett ennek a kezében, mikor kocsiba szállt, akkora, a mekkorát még a Cyklopok óriás menyasszonyai sem igen viseltek kebleiken. Pedig hát ezt a három fiatal hölgyet ugyanosan nem bántották volna valami különösen, ha az igazságot megmondják!

Hja, persze, más dolog a Sztrányában, a Dom dvaránájában tüntetni tót dallal, tót ruhával, tót tőztekkel és szidni a magyarokat; és ismét más dolog számat adni a törvény előtt arról, vajjon tisztá-e hát az a kisbíró, a kit másképp lelkiismeretnek is mondunk; ilyenkor még a martíromság dicsőségéről is könnyen megfélemledik az ember, ha nincsen rendben a szénája.

Ennyit a szalmaövegyeknek. — Mások majd rátérünk arra is, hogy miben látjuk mi az elítéltek irányának a veszedelmességét és büntetni valóját.

Az nióváraljai állami tanítóképezde.

(Az igazgató évi jelentéséből.)

Az intézet személyzete az 1899—1900. tanévben állott 1 igazgató-tanár, 2 rendes és 4 segédtanár, meg egy gazdasági szaktanárból. Személyváltozás az volt, hogy Jankó László segédtanár Papara áthelyeztetett s helyére Szarka Lajos, a zenetanári állásra pedig Dittter Ferenc vezetett ki, Rottler József gazdasági szaktanár Esztergomba rendeltéven helyét Horvath Samuel, majd ennek lemondásával Bertsch Ottó foglalta el. Felvételt összesen 99 növendék; évközben kilépett 2 s így a tanév végén volt 97. Ezek anyanyelv szerint így oszlak meg: magyar volt 32, német 12, tót 54, cseh 1. Vallás szerint volt: róm. kath. 74, ág. ev. 18, ev. ref. 6, izraelita 1. Illetőség szerint: zólyomgyeji 15, túróci 12, arvai 10, trencsényi 9, nyitrai 8, barsi 8, lipóti 7, pestgyeji 5, jásznagykun-szolnokgyeji 3, temesi 3, honti 2, aradgyeji 2, csongradi 4, nogradi, hevesi, borsódi, szepesi, szatmari, kolozsi, krassó-szörénygyeji, bács-bodrogi, csanádi, fehérgyeji, tolnai 1—1.

Az I-ső osztályba fölvetett növendékek előképzésére nézve a következő adatokat nyújtottak: reáliskolai hat osztályt végzett 1, gymnasiumi öt osztályt 1, gymnasiumi négy osztályt 13, polgári iskolai négy osztályt 11, gymnasiumi három osztályt és felső népiskolát végzett 1—1. Az intézet mellett fennálló gyakorló iskolát 47 növendék látogatta.

Bőségesen ismerteti az igazgató az intézeti épületnek fogyatékoságát. Tudvalevő, hogy a tornaterem használata közigazgatási úton tiltatott be. Új tornaterem fellátására van tehát szükség, minthogy a reginek átalakítása nem vezetett volna célhoz. Alapos javításra

szabadult s a nevezetesebb várak mind vissza foglaltattak, Eger várának megvételére s Pest város oltalmára rendeltetett.

A királyi parancs felhívja a megyét, hogy a felkelő nemesség minél nagyobb számmal s jól felügyelve jelenjen meg Eger várának ostromára. Ugyanily értelemben ír gróf Kohary István is Pestről 1837. június 23-án. »Szükséges, hogy az Tekintetes nemes vörmege harmincz szekeret ahoz való eléghesges vonjó marhával az lisztnék és kenyérnek hordására s egyzersmind bizonyos munitiókat levitelére egy oly arra deputált Comissariusával az kinek mind szekerekre s mind az vonjó marhákra szorgalmatos gondviselése legyen, rendeljen . . .

Egyúttal felhívja a megyét, hogy a kóbor katonákat összefogdosztatván, Eger alá hajtsa harcolni.

A megyének a kettős felhívásra a következő válasza volt.

Mintan Turóc a legkisebb s legszegényebb vármegye a részleges — particuláris insurrectio tekintetében a nagyobb és tehetősebb vármegyéktől veendő példát, s a felkelésre nézve minden lehető előfok követni. Kérdi a grófot, kiket ért a határvidéki kóborló katonák alatt, a kik szabad menvelnél nélkül csavarognak, milyenek a németek, bajokor s magyarok is vagy a kurucz katonaság maradványait érti-e? kiket eddig is üldözték. Az összeirt kóbor katonák felügyelete David Mihályra bízott. Az előfogatásra határozott, hogy a kik otthon vannak a szolgabírói parancsra tartoznak előfogatot kiállítani.

Prónay Gábor alispant Eperjesre küldte a megye Carafához, hogy e megye nyomorult helyzetétől fogva élelem s munitió kocsikat nem képes kiállítani. A hóher lélek erre mit sem adott, hanem elrendelte, hogy azonnal állítsa ki a megye az előfogatokat. Kimondotta végre a megye, hogy 6 főségenek taborába 20 lovasnál többet nem küldhet. Ezen 20 lovas azokból toborzandó össze, kik a múlt évben a szabadság ügyére alatt Thökölyi mellett fegyvert fogtak. Ezeknek vezére 25 frt havi szoldáddal David Mihály lett.

(Folyt. köv.)

var a zeneterem padmánya is, melyet már most álmamasztalni kellett.

Jelenti továbbá az igazgató, hogy a már rozoga üvegház helyett egy egészen újat építtetett. Szintén hazilag fog elkészülni a jégverem is, a melyre egy ily nagy intézettel okvetlenül szükség van.

Az intézet mellett levő kert és gazdaság az elmúlt évben is gondosan kezeltetett. Nagyböng gondot csak a mehesnek fenntartása okozott, minthogy az anyu te miatt a mehek gyakran kiröpültek s ezek azután nagyrészt el is pusztultak.

A tavaszi és nyári időjárás azonban ismét kedvező volt s így a mehallomány jelenleg 26 család. A mezei gazdaság a lefolyt évben 22 holdra szorítkozott. Kiserlet tetetett egy külföldi burgonyafajának ültetésével, a melyből a földművelésügyi m. kir. minster 50 métermaszt küldött azzal a kikötéssel, hogy ebből a termésből a túróci gazdának — helyi termés burgonyáért, de csakis tenyésztési célokra — cserében engedessék át megfelelő mennyiség. Ennek eredménye azonban csak néhány hét múlva, a burgonya szedes, utánasz konstatálható.*) A mezei gazdaság eredménye nem számítva a nyári takarmány és tragya értékét 2326 kor. 64 fillér volt. Az intézeti növendékek élénk résztvettek a mezei gazdaság vezetésében, megtanultak mindazokat a teendőket, a melyek képessékké teszik őket arra, hogy majdan mint tanítók a gazdasági ismétől iskolát sikerrel vezethessék s a mennyiben körülmények úgy alakulnának arra is, hogy a saját gazdaságukat ökszerűen kezelhessék.

Az intézet növendékei egy kivételével, kik szülőinél lakott, valamennyien az intézetben voltak elszállásolva. Lakásuk 7 dolgozó és 6 halószoba szolgált. Az ebédit szük volta miatt 2 csoportban etkeztek a növendékek mindig az egyik segédtanár felügyelete alatt.

Az internatusi rend szigorúan megtartatik. Nagy előnyére szolgált a növendékek egészséges fejlődésének az a kedvező körülmény, hogy az intézet mellett tágas, szép nagy kert van, a melyet szabadon használtattak.

A növendékek szórakoztatására szolgáltak még az olvasó szoba, nyarón a tekéző palya, mely ez évben teljesen újra rendeztetett, télen pedig a korcsolyapalya, mely az intézet kertjében létesítetett. Ezen kívül Parvy Endre tanár, nemcsak a honi lapda-játékokat gyakorolta a növendékekkel, de a foot-ball játékot is meghonosította s ezt az ifjak mind igen nagy kedvvel üzték.

Valamint a múlt években, úgy a lefolyt tenévben is nagy mérvű segélyezésben részesültek az erre érdemes növendékek. 52 oly növendék volt az intézetnek, a kik lakást és teljes ellátást igényt kaptak; 31 növendék felségelyt élvezett azzal a lakás és teljes ellátásért, a 10 hónapra terjedő tanévre 65 forintot fizettek; ösztöndíjat kapott 2 növendék és csak 14 volt olyan, a ki sajátjából fizette az ellátás költségét.

A felségelyesek és egész díjat fizetőktől mégis 7690 korona jött be.

A köztartás, nevezetesen a tápanyagok, a főzőnő és szolgáltató bérei, asztali és konyhaszerek javítása és pótlása, a főzés és kenyérsütéshez szükséges fa 20.410 koronára rögött; a bennlakás költségei pedig, mint az intézeti bútorzat karbantartása és pótlása, betegápolási költségek, fűtés, világítás, tisztogatás és próbbó hazi szükségletek 6080 koronát tettek ki; a 99 növendék ellátása tehát a tanévet át 26.490 koronába került; egy-egy növendéknek tartása tehát a múlt tanévben 267 koronát tett ki.

Az állampénztárból a növendékek segélyezésére 18.980 korona fordítottat.

Alapítványai az intézetnek nincsenek; de a múlt tanévben kiegészítő telt növendékek 120 koronát tettek le a val a kikötéssel, hogy ezen összeg addig kamatoztassék, míg a 200 koronát eléri, azután pedig kamatai egy önképzőköri magyar dolgozattal jutalmazásra fordítottassék. Bar maga az összeg csekély, mégis jelentőseget tulajdonít ennek az a körülmény, hogy azt szegény ifjak és olyanok tették, kik a magyar nyelvet az intézetben sajátítottak el teljesen. Az ifj. Justh György főispán, mint igazgató tanácsos napidíjából összegyűjtötte; az a múlt tanévben Pipis Antal első éves növendék élvezte.

Van az intézetnek segélyegyesülete, mely immár 1120 korona tőkével rendelkezik. Ez Parvy Endre tanár vezetésével állt ott az a célja, hogy a pillanatnyi pénzarvarokból a növendékeket kiegészítse.

A fegyelem az egész év folyamán annyira jó volt, hogy egyetlen eset sem került a tanári szék elé.

A hazafias ünnepek megtartására kiváló gondot fordítottak, általában megragadtak minden alkalmat, hogy a növendékek szívébe a magyar hazafias szellem magvat elhintsek, apoják. Az előirt tanítási anyag gondosan feloldoztatott, bar a novendékek gyenge előképzettségét nagyban kifogásolja az igazgatói jelentés, még azoknál is, a kik a négy középiskolánál is többet végeztek.

A tanító növendékek gyakorlati kiképzése a gyakorló iskolában történt, melyen az igazgató és a gyakorló iskola tanítója is résztvettek s a növendékekkel együtt tartott tanácskozmányon bírtak el a tanítás sikerét.

Ugyancsak gyakorlatilag kiképezettek azok is, a kik a kantorságot is elsajátítani óhajtottak; erre az intézettel egybeépített templomban volt alkalom.

Az intézet kezében több ifjúsági kör működött nevezetesen a paedagógiai szakosztály, az irodalmi kör és a zene művelésére a Bartalus kör. Ezek mindegyi-

*) Ez már megtörtént.

kében élénk élet folyt. Minden egyes körnek élén az illető szaktanár állott.

Képesítő vizsgálatot tett 15 növendék. 1 kitűnő, 9 jeles és 4 jó eredményel.

Az egészségügyi állapot teljesen kielégítő volt s néhány apróbb gyengékedéstől eltekintve nehezebb megbetegedés nem is fordult elő. Az intézetnek külön orvosa és egészségőtanára van Dr. Jakubovich Mór orvos személyében.

Az igazgató-tanács a mult tanítási évben 3 ülést tartott, melyen az intézetet érdeklő ügyek tárgyalattak.

Megemlekezik még a jelentés az intézettel kapcsolatos fairaiskola ügyeiről és surgeti annak újabb szervezését, a mi legközelebb be is fog következni.

Ezekben mutatuk be a znióváraljai állami tanítóképezde mult évi állapotát, mely minden tekintetben arra a következtésre juttatja az elfoglatatlan bíráló, hogy Turóc vármegyének ezen szakintézete hazafias missióját sikerrel teljesíti.

KÖZGAZDASÁG.

A kerti élősvényekről.

A gyümölcsösök gazdaságának nem kis gondot okoznak a kerítések, mert ezek minden évben igényelnek holmi javításokat, a mi sokszor nagyobb költséggel van összekötve.

Persze ez csak mi nálunk van így, mert pl. Angliában, Németországban és Hollandiában nemcsak a gyümölcsösök, hanem a legelők is élősvénnyel vannak bekerítve, s így az ottani gazdának zsebében marad a pénz, melyet mi kerítésekre vagyunk kénytelenek kiadni.

De nemcsak anyagi, de erkölcsi szempontból is ilyen kerítések mellett kell állást foglalnunk, mert az angol, vagy német, sóvényenly bekerített helyre tereli be állatait legelni, mialatt megtakarítja a külön pasztor; gyermekei aztán hasznosabb munkát végeznek vagy iskolába járnak.

És nálunk?

A fiuk lovat, juhot, vagy ökröt, a leányok vágó libát lelegeitnek, a helyett, hogy iskolaba járnának, vagy erejökhez mért munkát végeznének, minck természetesen következménye az, hogy rendszeres és tartó munka helyett megszólják fiatalon a henyélist, melylyel aztán együtt jár az erkölcsök megjelölése, a dolgozók és egyéb rossz hajlamok terjedése.

Való ugyan, hogy az élősvény az első évében nem valami nagy védelmet nyújt, de ha egyszer megnőtt, emberélet hoszig használható állapotban marad.

Mint az élősvények hive, öt év óta foglakozom azon cserjék és fak nevelésével, a melyek alkalmasak ezek készítésére.

Vidékünkön, a vadon is előforduló galagonya (Crataegus) volna legalkalmasabb élősvények készítésére, de ennek az a nagy hátránya van, hogy igen lassú növény.

A gyorsabban növe akácz pedig azért nem felel meg célunknak, mert számos gyökérsarjat bocsát, úgy, hogy egy pár év alatt behalozza gyökereivel az egész keret.

Itt-ott látni még eperfát (Morus), gyertyánfát (Carpinus), jegyvenyefnyó (Pinus picea Abiespectinata de Cand), tölgyfát (Quercus), mezei juhár (Acer campestre), túfát (Salix) stb, cserjékből és fákából nevelt élősvényeket.

Mithogy ezek a jó élősvény kiválmalmainak csak részben felelnek meg, ennél fogva nem tartom szükségesnek ezeket tüzetesebben leírni, hanem attérek a divatos lepényfára (Kristus tövis; Gleditschia triacanthos).

Észak Amerikából származó 16 m. fa ez, melyet nálunk újabban élősvények készítésére használnak, mert nagy hármas tövisei miatt rajta a kerti tolvaj megsem kísérli el atmasztást. — Gyökér sarjakat nem ver. Növése gyors. Eme tulajdonságai arra bírtak engemet, hogy négy év előtt hoztattam gleditschia cseméketek.

Mirtusszerű levelei által már az első nyár folyamán megkedveltem eme mi nálunk egészen új fát, s így nem csoda, hogy a tél folyamán remegve vártam a tavaszt, mert nem volt tapasztalatom, vajjon nem vesztie el életét a messziről, és melegebb éghajlatból transportált kedves teremtes?

Hosszú, szigorú tél után bekövetkezett a várt tavasz, a mikor meggyőződhettem, hogy Gleditschiam kitírta a telet, és maig már 3 felvidéki telnek volt ki téve, anélkül, hogy az itt uralgó hidegek ártalmára lettek volna.

Igy tehát mások tapasztalatai meggyeztek az enyéimmel, s ez hozzáfogottam ezen, minden tekintetben vidékünkre bevált gleditschia szaporításához.

Ma már mintegy 1/4 millió fölött rendelkezem, s minthogy ennyire szükségem nincs, szívesen megosztom azt gazdatarsaim között; 1000 dróbt 7 koronáért szállított.

Ha soraimmal a tisztelt olvasók érdeklődését kívánom, ugy a tek. szerkesztőség engedelmével az élősvények készítését egy külön cikkben fogom ismertetni.

Kicsiny, u. p. Rutka.

Jeszenszky Emil.

Polgármester-választás Körömcz-bányán.

Megvolt tehát a nagy nap! Megejtett a fontos választás! Vége a sok izgalomnak! Körömcz-bánya varosa a mai napon új polgármestert nyert Palkovits Emili személyében.

Mikép e lapok hasábján is jelezve volt két kompetens-fel fordult a polgárság figyelmé, Palkovits a városi rendőrkapitány és Smetanovits városi főjegyző iránt. Mind a kettő a polgármesteri állásra ratemett egyéniség. Innen van, hogy az utolsó pillanattal bizonytalan volt az eredmény, kétes a győzelem.

A mint mondják a megyei központ azon óhaját fejezte volna ki, hogy Palkovitsot szeretné látni a polgármesteri székben. Ezzel szemben Smetanovits a leg-határozottabban kijelentette, hogy csak is a választó polgárság tekintélyes számarak a felszólításra hajlandó az állásra reflectálni. Ily körülmények mellett beköszönt október hó 29-e, mint a választás napja és a polgármesteri állásra csak is egy kompetens folyamodó jelentkezett. Smetanovits eme okoskodása, eme magaviselete, valóban nehezen megérthető, — s mi tagadás feltűntet is okozott. Kvalificatioja megvélné, tudta, hogy párta is van, s miután a pályázat kiíratott okvetlenül tudta, hogy folyamodnia kell. Előre biztosítani magát — küldöttség által, egy oldala nézet ott, a hol egy másik part is van, még pedig, a mint az az eredmény is kimutatja, szintén tekintélyes egy part. Annai meglepőbb volt tehát a választás reggelén szárnya kelt ama hír, hogy Smetanovits mégis reflectálva az állásra, benyújtotta bejelentését; hogy ezen sok, még az ő partjától is fejüket csóvalták, csodálni nem lehet.

A mi az ünnepélyes aktust illeti, lefolyása a következő volt.

Október hó 29-én d. e. 10 órakor Burda Imre tanácsnok szívélyesen üdvözelve a megjelent városi atyákat, miután tudomásukra hozta az összejövetel célját egy küldöttség mezenet, hogy a közgyűlés megejtésére megérkezett Simonyi alispánk hivna meg. Az alispán, miután őt is a fenti tanácsnok üdvözölte volt, elfogadva az elnöki széklet, a törvényre való hivatkozással röviden jelzi megejtendő funkcionak ünnepélyes és fontos jelentőségét s a közgyűlést megnyitották nyilváníta. Erre csakhamar kijelöli ő, nemkülönben a közgyűlés is bizalmi férfait; a candidáló és a szavazatszedő bizottságokat. Visszavonulva az alispán előkötés alatt a candidáló bizottság rövid tanácskozmány után kijelenti az elnöke, hogy két új pályázót a polgármesteri állásra, s hogy az első helyre Palkovits jelöltetik, a mennyiben jogi qualificatioja, nem különben a város szolgálatában töltött ideje nagyobb mint Smetanovitsé.

Erre felhívta az alispán a szavazatszedő bizottságot, hogy lépne funkciójába, illetve a képviselő testület tagjait, hogy adnak be szavazataikat.

A szavazás eredménye a következő: Beadott 54 szavazat: közülük egy üres lap; 34 szavazatot kapott Palkovits, 19-et Smetanovits. Erre az alispán a törvény értelmében Palkovitsot Körömcz-bánya varosa megválasztott polgármesterének hirdeti ki.

Palkovits ez érte ment meghívó küldöttség élén lelkes éjénzés közben bevonult a közgyűlési terembe, s miután az esküt letette volt, felszólt az elnöki alispán s ünnepélyes szavakokon jelzi az általa elfoglandó állás fontosságát.

Palkovits megható szavakban köszöni a polgárság megisztelő bizalmát s kéri toleget tisztársai és a képviselő testület szives támogatását: »Tehetek én — így szölt a többi között — a legszebb fogadalmakat, szentelhetem én teljes testi-lelki erőmet hivatásomnak; meddő marad annak eredménye, ha tisztelt kollégaim eme nemes törekvésében nem támogatnának.«

Erre Raab Karoly ev. esperes a képviselőtestület nevében üdvözli az új polgármestert s a város boldogulásáért szívére kötve tiszteltelelő és szives közreműködéséről biztosítja őt.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

tott ünnepélyek rövid ismertetését annak idején hozni fogjuk

— Szabadságolás és helyettesítés. A vallás- és Közokt. m. kir. Minister Kovács Ilona ruttkai állami önköze egészségese helyreállítására december hó végéig terjedő időre szabadságot adott. Helyettesül a kir. tanfelügyelő Lehoczky Anna okl. tanítónt bízta meg.

— Széngáz mérgezés. A mult héten városunkban majdnem végzetessé vált széngázmérgezés történt. Özv. Cs. G.-né idevaló lakos, mielőtt ocseldejével nyugalmra tért volna, szénnel jól telekarta kályháját s hogy éjszakára ki ne hulljön szobájuk, még a kályha atótskakat is jól elzárta. Az éjszaka idejében a cserépkályha a hirtelen kifejtelt hősegélt megpedret s a széngáz a hasadékon tödült ki. Szerencsére éjféltájban hazajött egyik velük lakó férfi rokonuk s felzavarta a még eszméletlenül lévő asszonyt. A gyermekeket csak nehezen lehetett eszméltetre hozni, de még másnapon is volt velük dolga az orvosnak.

— A F. M. K. E. a magyar iparért. A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület, mely Magyarország felső megyéiben egyes ercevei terjeszti a magyar kultúrát, nemcsak iskolákat, kisdóvodákat, nép- és ifjúsági könyvtárakat, dalosköröket alapít, de szolgálókat tesz a magyar iparnak is. Tizenegy törvényhatóság kiterjedő hatáskörében hazafias lelkesedéssel munkálkózik, hogy kiszorítsa a magyar koronára területéről az idegen iparcikkeket. Ezáltal a magyar gyűjtőnk osinal propagandát. Szerződésre lépett a budafoki Unio Magyar Általános Gyufagyárral, hogy F. M. K. E. gyűjtő elnevezéssel Magyarország egész területén, magyar gyártású n. n. svéd gyűjtőket hoz forgalomba. Az új gyűjtőket igen tetszőtlő külsejűek, s a magyar gyűjtőiparnak teljes versenyképességet biztosítanak a külfölddel szemben. Négyféle gyűjtő van: szalon és gazdasági használatra s egy-egy kisebb zsebkatalyba dohányszők és utasok czéljaira. A F. M. K. E. gyűjtők a napokban jelennek meg a közforgalomban. A ki ezeket a gyűjtőket veszi és fogyasztja, nemcsak a magyar ipart, de a magyar közművelődés érdekeit is előmozdítja, mert a gyár a gyűjtők jóvődelmek 50%-át a F. M. K. E. kulturális czéljaira ajánlotta föl. Kerjünk, követeljük, fogyasztunk tehát mindenütt F. M. K. E. gyűjtőt.

— Halottak napját Turócz-Szt.-Mártonban is kegyeletesen megünnepelték. Az alkonyat beálltával felgyuladtak az emlékezés mécecsái s kiki tehetség szerint feldiszlítette kedveseinek sírhantját. A közönség nagy számmal kereste föl a temetőt, hogy ezen a napon, mely a halottak emlékének van szentelve, elsirassa kedveseit, el szeretettel. És mindenki kehléből a magasba szállt a fohász: Nyugodjanak békével!

— Halottak napja Znióvaralján. A znióvaraljai állami tanítóképző intézet növendékei — a tanári kar vezetése alatt — testületileg vonultak ki halottak estején a temetőbe, hol gyászbeszédet tartottak elhunyt pályatársai emlékére s koszorút helyeztek el a volt tarsi sírdombjain. Három elhunyt tarsi sírján kívül koszorút tettek igazgatójuk leányának sírjára is. A beszédek Schleier Bela, Ferik Edé, Kotz Gyula és Vavró Rezső negyedéves növendékek mondták. Minden egyes sírnál az énekkar is énekelt.

— Műkedvelői előadás Ruttkán. A szombatot megtartott műkedvelői előadás eredményéről és lefolyásáról csak a jövő számunkban emlékeztethünk ugyan meg, azonban az előkészületekből ítélve a siker nem maradhat mögötte az eddigi vállalkozásoknak. A buzgó rendező Wessely Imre most is minden elkövetelt, hogy a közönség igényeit kielégítse.

— Száz esztendő a tanítás terén töltött éjűttvé a körömcz-bányai állami főrealskola tanártestületének negy érdeműs tagja, ugymint: Bellaagh Aladár, Hlatky József, D'Ouvenou Gyula és Teschler György. Kettő közülük Hlatky és D'Ouvenou kizárólag csak is körömcz-bányai realskolánál töltöttek a negyed-negyed századot. Eme rendkívül ritka eset alkalmából a tanári kar iskolai ünnepélyt rendezett október hó 30-án csendes egygyűlésében. Az ünnepély sorrendje a következő volt: Az intézeti díszteremben összegyűlt ifjúság először elénekelt a Hymnust, mire Faith M. a realskolai igazgató rövid szavakban jelzi a tanári hivatás ideális s magasztos voltát, üdvözli és elteti a négy jubiláns felőlvassza Dunay Ferencz tankerületi főigazgató tavrátát és a turócz-szt.-mártoni kereskedelmi iskola tekintetes tanári karának Bánfi Janos h igazgató elárasával be-küldött meleg szavu üdvözlését. A barsanyi éljénzés elhangzása után Vizu Ferencz tanár a testület nevében üdvözli classikus egy beszédben szertve tisztelt ifjabb kollégáit. Beszede sűly- s legkimagaslóbb pontja volt, a midőn a chiofi Simon:desre hivatalozik ki egy férfi szilárd jellemet oly osztophoz hasonlítja, melynek nevelőszolgálat az alapja, s a mi pedig a kitartóság és szilárdság legnagyobb s legmagasabb foka. A negyészögből a négy jubiláns működése melatására atacsapa csak azt kívánja, a mi az olympiai játékokban győztes két testver atyjának kívántak a régi görögök, vajjal manesek — házi istenek gyanant örökítessék meg emlékü a körömcz-bányai főrealskola története lapjain. Dohányi Gusztáv VIII. o. tanuló az ifjúság szeretettel, ragaszkodással és tisztelettel tolmascolta. Beszédének a legmegkapóbb volt ama része, midőn óhajképen felkelti: vajha a negyed-századon a négy tanár vezetése alul felszabadult összes tanulótarak jelenlétükkel emelhetnék az ünnepély magasztos voltát. Erre Hlatky József jubiláló három tanártarsa nevében is megköszöni a tanári kar jóindulatát, midő a mai ünnepe huszonöt évi

működésük évfordulója alkalmából rendezni szives volt. Azután az ifjúságok fordulva: Isten! szűlő! és hazai magasztos három fogalom gyönyörü fejtegetésével ugyancsak észhez, szívhez szölvá befejezte beszédét. Vegre miután a tanuló ifjúság a »Szózatot« elénekelt, a gyönyörü ünnepély véget ért. Az üdvkivanatokhoz csatlakozunk mi is és Belágh Aladár lapunknak is jeles munkatársát, külön is köszönjük.

— A ruttkai magyar daloskör Lux Arthurnak Igliora történt áthelyezése előtt nélkül maradt. Mi, a kik a ruttkai magyar daloskörnek működését mindig kiváló figyelemben részesítettük, szívesen adózunk teljes elismerésünkel Lux Arthúr főmérnöknek, az egyesület elnökének, azon faradhatatlan buzgalomér, a melylyel ezen hazafias irányú egyesület megalkotta s megalakulása óta állandóan vezeti. Ezt az érdemeket tolmascolta a daloskör közgyűlése is, a mikor kénytelen volt elnökének lemondását elfogadni. A közgyűlés a legmeghatóbban búcsózott el elnökétől. Utódaul Olsavszky Gyulát, a ruttkai magy. kir. államvasutak népszervi állomás főnökét választották meg, a kinek neve elegendő biztosíték arra, hogy az egyesület nem csak hazafias irányban fog tovább működni, de tovább is fog fejlődni.

— A lipóti főispán beiktatása. Lipót-Szt.-Miklós-ról írja levelezőnk e hó 29-ről: Már rég nem volt városunknak új mozgalmas napja mint a tegnapi és a mai. Szmracsányi Arisztid főispán beiktatási ünnepélye már tegnap kezdődött, a mennyiben tiszteltele tegnap este kitűnően sikerült faklyámenet és kivilágítás volt. Ma 9 órakor d. e. a Szmracsányból főispánt Okolcs közseg előtt, hol diadalkapu volt föállítva, egy nagyobb küldöttség élén Joób Emil h. alispán fogadta szép beszéd kíséretében, Lipót-Szt.-Miklós határán pedig Volko Janos városi bíró. Szép látványt nyújtott a városba berobogó hosszú kocsiok. A róm. kath. templomban tartott ünnepélyes isteni tisztelet után a megyei székház nagytermében a beiktatási díszközgyűlésre jöttek össze. A főispán székfoglaló beszéde ugyancsak tetsző volt. Azon fog lenni — mondja — hogy a megye törvényhatóság, közzgazdasági, közművelődési és tarsadalmi érdekeit előmozdítsa. Érvényt fog szerezni az ország törvényeinek. Nem fog várni míg panaszszal fordulnak hozzá, ő a bajt előre fogja orvosolni stb. A székfoglaló beszéd után a díszmagyarba öltözött főispánt karosszékében a magasba emelték. A megye nevében Ballo Rudolf főjegyző üdvözölte a főispánt nagyhatalús beszéddel. A beszéd végével a főjegyzőt számosan üdvözölték és a közgyűlés elhatározta, hogy a főispán és a főjegyző beszédjét jegyzőkönyvben szöszierint fogják megörökíteni. A közgyűlés után a küldöttségek tisztelegtek. Délután a »Fekete sas«-szálló nagytermében banket volt, melyre annyian jelentkeztek, hogy a terem szűknek bizonyult. Az első fököszöntőt a főispán mondta a királyra. Felköszöntőket mondtak még: Matuska Péter, Anyai Jozsef, Szentiványi Árpád képviselők, Joób Marcel h. alispán, Vicenty Pál pénzügyigazgató stb.

— Új körörvos. A tótrprónai kerület, dr. Weinberger Mór körörvosnak a znióvaraljai kerülethez való körörvosra megválasztása folytan megüresedvén ezen körörvosi állásra a kerület választó tagjai hó 31-én dr. Raab Manót választották meg. A választás a választók dicséretére mondva, teljes rendben folyt le.

— A jánoshegyi tűzkarosultak érdekében már is megindult a mozgalom. Mikép említve volt, e többi között Chabada József képviselő feljött Budapest-ról, hogy a szerencselenség helyén személyesen meggyőződjék a tűz keletkezhetőségéről és az okozott kar nagyságáról és ehhez mérten hogy meglehesse fínt a központban a szükséges lépéseket. Személyes actiojának eredménye, hogy már is megjelent Jánoshegyen az államvasutak részéről is egy bizottság, a mely a tűzoktató karokat megbecsülte s kilátás van, hogy az ügy nem fog perre kerülni, hanem méltányos egyezkedés alapján megfelelő kártérítést kapnak a szegény tűzkarosult jánoshegyiek.

— Szerencsétlenül járt bányász. A körömcz-bányai kincstári bányák vizenek lecsapolását czélzó altáró líl-k számú aknájában, Bartos-Lehotkán, okt. hó 26-án egy bányász szétzúzott fejfel halva találtatott. Allitól egy letéráló lebukott s agyonzúta magát, — Az egész szomorú esetben csak az a feltűnő, hogyan lehet megengedni, hogy egyetlen egy ember, egyedül lemehet a borzasztó meleyébe. A baleset, mikép a törvényhatóságok ugy a bányakapitányságnak is bejelentetvén, Psozka Román besztarozebányai bányaszedőt küldteték ki az ügy felvilágosítására.

— Patriarchális állapotok. Valóban nem tudjuk felgönni, mi tarthatja vissza városunk előjáróságától, hogy a rend és tisztaság tekintetében legalább valamikéket tegyen. Mit ér a beton-járda, ha tele van allati buladékkal? Mit érnek a lámpák, ha piszkosak s a lang által pislogó bennök? Nem hagyhatjuk szö nélkül azt a falusi szokást sem, hogy a vidéki fuvarosok a piaczon, sőt a járdá közvetlen közelében etetik lovaikat. És sok, sok mindentel lehetne felpanaszolnunk, a miknek orvoslására az előjáróság, bár módjában van s pénzbe sem kerül, még sem hajlandó. Sem több köölajra nem volna a városnak szüksége, sem pedig a lampagyűjtőgatóknak nem kellene nagyobb bért adnia azért, hogy a lámpákat rendben tartsa, csak ellenírtni kellene őt. A járdán lévő mindennapos piszok eltakarítására is, azt hiszszük, az illető hazulajdonosokat könnyű szerrel lehetne kötelezni. No ezek az állapotok sehogy sem

HIREINK.

— Személyi hir. Ifj. Justh György, Turóczvár-megye főispánja több napig a fővárosban tartózkodott s onnan esütörtökön érkezett vissza székhelyére. Csipkay Janos főerdőmester, két közönségünk egy része is előnyösen ismer, Berecz Gyula kir. tanfelügyelő látogatására Turócz-Szt.-Mártonban időzött.

— Hivatalos látogatás. Görgey László, magyar államvasuti üzemvezető mult hó 29-én meglátogatta a ruttkai vasúti állomást s ott különösen az atlatikais mnnkalatokat figyelt meg. Több, az eredeti tervől eltérő változásra adott engedélyt, Görgey üzemvezető még aznap székhelyére, Miskolcra vissza utazott. Ugyancsak a ruttkai állomást vizsgálta meg Kun Bertalan losonczi forgalmi főnök e hó 2-an.

— Minisleri biztos. Szecsey J., a magyaróvári gazdasági akademia tanára, mint minisleri biztos, járt a mult héten Znióvaralján; s Bertsch Ottó, tanár vezetésevel megtekintette az ottani állami tanítóképző gazdaságot. Midőn a látottak fölött meglegedését fejezte ki, egyúttal ígértelet is tett, hogy a közel jövőben gazdasági gpepeket is szeretne az intézet számára, hogy így a növendékek gazdasági irányú kiképzése mennél eredményesebb legyen.

— Erzsébet ünnepélyek. A megye minden részéről arról értesítettek, hogy november hó 19-én. Erzsébet napján, boldogult királynéknak nevenapjának emlékezetét ünnepélyesen fogják megünni. Az előkészületekről most nem emlékezünk meg, de a megtar-

illők a megye székvárosába! Bizony kívánatos volna már a rend és tisztaság tekintetében ismét egy lépéssel előbbre mozdulni.

— Uj állami iskola felállítására folytak tárgyalások Szklabinnyaváralján, a hol eddig még nem volt iskola, pedig a tankötelesek száma a 40-et meghaladja. Berecz Gyula kir. tanfelügyelő a múlt héten a helyszínén megjelenve, konstátálta, hogy a község, mely igen nyomasztó viszonyok között tengődik s e mellett hazafias gondolkodású, érdemes a magyar állam támogatására.

— Hivatalos körutazás. Ebner Jenő állattenyésztési felügyelő és Hudák Endre vármegyei állatorvos a múlt héten fejezték be a vármegye községeinek meglátogatását, a mely alkalomból különösen az állapotok vizsgálatával foglalkoztak. A körutazás tapasztalatáról Hudák E. állatorvos, lapunk munkatársa fog beszámolni. Előre is jelezhetjük azonban, hogy Turócztvármegyében az állattenyésztés ügye oly szép fejlődésnek indult, hogy e tekintetben Turócztvármegye már most követendő például állítható a felvidéki vármegyék elé.

— Búcsúzás. Abból az alkalomból, hogy Lux Arthur a ruttkai fűtőház főnöke hasonló minőségben Iglóra helyeztetett, a fűtőház tisztviselői kora és személyete a távozó főnök tiszteletére f. hó 5-én hétfőn este búcsúvacsorát rendez. Lux Arthur főmérnök nemcsak mint hivatalfőnök, hanem mint a ruttkai áll. isk. gondnokának buzgó tagja és mint a magyar daloskór elnöke tehát társadalmi téren is kiváló érdemeket szerzett és így távozását mi is sajnáljuk.

— Trachoma. E héten tartotta Dr. Simko körorvos a helybeli állami iskolákban a szabályszerű orvosi vizsgálatot a netáni trachomabetegek kipuhatólása végett, s mint a múlt évben, úgy most is találta egy Bisztricskáról való el. isk. leánytanulót, a kinek szeme trachomabeteg; — javaslatára az igazgató három hétre mentette föl azonnal e tanulót az iskola látogatása alól. — Czélszerű lenne, ha a lelkes, jegyző és tanító urak arra tanítanak ki a falusi népet, hogy szembajukkal legott orvoshoz forduljanak, mert a hol — mint pl. az Alföldön, magát a trachoma befészkel, ott valóságos isten csapása s nehezen kiirtható.

— Az állatok világa. Brehm hatalmas művéből, a melynek magyar kiadása most indult meg, a második füzet is napvilágot látott. Ebben szintén a majmok rendkívül érdekes életét festi a szerző azzal a bámulatos közvetlenséggel és azzal a mesteri leírással, a mely a munkát az egész világon kedvelté tette. Ennek a második füzetnek a szövegét kilencz kitűnő rajz illusztrálja. Adva van még a füzethez egy fekete nyomatú mflap és egy színes nyomatú műmelléklet. Az állatok világa Légrády testvérek könyvkiadóhivatalában (Budapest, váci körút 78.) kapható meg s minden könyvkereskedésben megkapható. Egy füzet ára 80 fillér. Tájékoztatót a kiadóhivatal ingyen és bérmentve készítségben küld.

— Osztályorsjegyek kaphatók Weisz Mórnál (Moskóczi Ferenczné czimén) Turóczt.-Mártonban.

Köhögés gyakran előhírnöke a tüdőbajnak, miért is nem ajánlható eléggé ilyen köhögés gyors megszüntetése. E czélra legmelyebben ajánlhatjuk a kitűnő ízű és páralan ha társá Réthy Béla b.-csabai gyógyszerész által készített pemecelluczukorkát, mely mindennemű burutot, rekedtséget néhány nap alatt biztosan megszüntet. E köhögésvált cukorkák mindenütt kaphatók dobozunkint 60 filléret.

A régi jó idöket oly szívesen magasztaljuk és igen gyakran teljes joggal. Nevezetesen egyszerűbb igények és természetesebb táplálkozások miatt bizonyára felülmutak bennünket! Mi minden támadja meg újabb idöben idegenkeink! Fölötte pedig a folyton emelkedő alkoholikus és idegizgató italok élvezete! Szorgosan ajánlható tehát, ennek az ártalmas befolyásnak legalább tehetőség szerint elébe vágni és nevezetesen az oly általánosan szokássá vált bakkáé élvezetnek is a bakkáé keverése által, félig Kathreiner-féle Kneipp malátakávéval, hogy így azt az egészségnél idősebb tegyük. Általánosan ismert dolog, hogy ezáltal kelemes és jó ízű kávét nyerünk, a mely az idökre csillapított és erősítően hat igazgató és gyöngyítés helyett. Saját egészségének ezt az oldalmát, legalább figyelmen kívül hagyja nem szabadna senkinek sem, különösen nem szabadna egyetlen egy háziasszonynak sem kénies, ez t az egészséges Kathreiner-féle Kneipp malátakávé az ismert eredeti csomagokban, családjának időre, háztartásába bevezetni és állandóan használni.

Szerkesztői üzenetek.

J. E., Kicsiny. Levelezőt irtam. Küldje mielöb. — Fr. Z., Oravica. Mindkettőt megkaptam a legközelebb felhasználom. Köszönöm készségöt. — G. Z., Petrosény. Küldeményét megkaptam s alkalimlag felhasználom. Verset azonban csak kivétve adhatok. — H. E., Héjlyben. A most következő számban közölhetem. — K. H., Liptó-Szent-Miklós. A udvósításkat elég, ha pénteken délig feladja. — H. J., Losonc. Levelezőt irtam. A lapot rendszeren fogja kapni. Munkásságára számítok.

Selyem-damaszt-ruha

9 ftról feljebb — 12 méter! póstabér és vámmentesen szállítva! Mintak póstafordultával küldetnek; nemkülönben fekete, fehér és színes **Henneberg-selyem** 45 krtól 14 ftr 65 krig méterenként.

Henneberg G. selyemgyáros ca. 6 krt. udvari szállító Zürichben

Meghívó
a „Turóczi Sörfözde r.-t.”-nak Turóczt-Szent-Mártonban
1900. évi november hó 30-án d. u. 4 órakor a „Tatra”-bank helyiségeiben
megtartandó
VII. rendes közgyűlésére.

- Tárgyak:**
1. Elnöknek ad hoc s két jegyzőkönyv-hitelesítőnek választása.
  2. Zárszámadosok megvizsgálása, a felmentvény megadása s a tiszta nyereség kiosztása.
  3. A két visszalépő választmányi tag megválasztása.
  4. A felügyelő-bizottságnak egy évre való megválasztása.
  5. Tetszés szerinti indítványok. (Az indítványokat azonban a részvénytársaság alapszabályainak 16. §-a értelmében 24 órával előzetesen be kell jelenteni az igazgatóságnál.)
- Turóczt-Szent-Mártonban, 1900. évi szeptember 18-án.

Az igazgatóság.

A meghatalmazások a közgyűlés megnyitása előtt átadandók. A felügyelő bizottság által megvizsgált zárszámadosok, ugyszintén a nyereség- és veszteség-számla, az alapszabályok 29. §-a értelmében, a közgyűlés előtt 8 napon át a gyár irodahelyiségeibe megtekinthetők lesznek.

Kaiser-féle mell-czukorkák
— köhögés és huruthnál —

● **Biztos hatása 2650** közgyűléseleg megerősített bizonyítvány által elismerve ●

Egyedül megbizonyított biztos hatással rekedtség, köhögés, huruth és elnyájkosodásnál.

Kapható 20 és 40 filléres csomagokban;
GRABER MIKSA és **FIA** fűszer-üzletében
Turóczt-Szent-Mártonban.

Tanoncz felvétetik
a turóczt.-mártoni
Magyar Nyomdában
(Moskóczi F-né).

Legnagyobb nyeresemény legszerencsésebb esetben
1.000,000 korona

Az összes **50.000** nyeresemény jegyzéke.

A legnagyobb nyeresemény legszerencsésebb esetben:

1.000,000 korona
A nyeresemények részletes bocsátása a következő:

Készpénzben fizetendő		Korona
1	jutalom	600000
1	nyer. b	400000
1	"	200000
2	"	100000
1	"	90000
1	"	80000
1	"	70000
1	"	60000
1	"	40000
5	"	30000
1	"	25000
7	"	20000
3	"	15000
31	"	10000
67	"	5000
3	"	3000
433	"	2000
763	"	1000
1238	"	500
90	"	300
81700	"	200
8900	"	170
4900	"	130
50	"	100
8900	"	80
2900	"	40
50,000	nyer. és jut. összegben	13.160,000

Nyuítsun ezet a szerencsének!
Már sokan szerencsések lettek egy nálunk vásárolt sorsjeggyel

Az egész világban a legnagyobb sorsjeggyel kir. szabad. osztálysorsjáték legközelebb újból megkezdődik.

100 000 sorsjegyre 50.000 pénznyeresemény jut, tehát az oldaltálló nyereseményjegyzék szerint a sorsjegyek felét panznyereseménnyel húzzák ki és egy külföldi sorsjáték sem kaphat annyit, ily nagy nyereseményeket felmutatni, mint a mi magyar osztálysorsjátékunk.

Legnagyobb nyeresemény szerencsés esetben **egy millió korona.**

Egészben tizenharom millió 160.000 korona lesz kihúzza és az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az eredeti sorsjegyek tervezeti árai az 1-50 osztályhoz:

egy nyolczad (1/8) frt	—,75	vagyis 1.50 korona
egy negyed (1/4)	> 1.50	> 3—
egy fel (1/2)	> 3—	> 6—
egy egész (1)	> 6—	> 12—

utánvét mellett vagy az összeg előleges beküldése ellenében Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyek

f. évi november hó 15-ig kérünk hozzánk beküldeni.

Török A. és Tsa. Bankház
Budapest, V. Váci-körút 4a.

Fiókbankházak: IV. Múzeum-körút 11. VI. Erzsébet-körút 54

Sok és nagy nyereseményt fizettünk már ki vevőinknek és pedig rövid idő alatt körülbelül három és fél millió koronát.

Rendelőlevél levágandó **Török A. és Tsa. főelarusító Budapest.**

Kérek részemre ..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget ..... korona összegben } utánvételezni kérem. } postautalvánnyal küldöm. }
A nem tetsző törlendő.

Pontos czím: